

Антикорупційна складова цифрової конкурентоспроможності

Предмет дослідження. Актуальність досліджуваного питання обумовлена сучасними цифровими трансформаціями та надзвичайною необхідністю зменшення впливу корупції на економіку. Проблематика боротьби із феноменом корупції демонструє позитивні результати із впровадженням сучасних цифрових систем по всьому світу. Особливості цифрової конкурентоспроможності активізують та сприяють розвитку антикорупційного імператива.

Мета дослідження – узагальнити основні підходи до сприйняття поняття конкурентоспроможності, визначити та виділити основні характеристики цифрової конкурентоспроможності та їхньої антикорупційної приналежності.

Результати роботи. В статті представлено обґрунтування різних підходів до визначення глобальної конкурентоспроможності, порівняльний аналіз в традиційній та цифровій економіці, досліджено ретроспективи змін за показниками цифрової конкурентоспроможності та сприйняття корупції країни Європи та України. Аналіз показав як феномен глобальної корупції утримує статусну базову стабільність та в сучасному русі постає все в більш альтернативних формах.

Висновок. Дослідження розвитку категорій корупції та цифрової конкурентоспроможності показало, що країни Європи та Україна займають передові позиції щодо формування рівня в світовому цифровому просторі, що постає перспективною передумовою реалізації глобальної антикорупційної політики.

Ключові слова: конкурентоспроможність, корупція, антикорупційна політика, цифровізація, політика конкурентоспроможності, європейський розвиток.

TETYANA MELNYK
YULIYA DEMKIV
YULIYA TUNITSKA

The anti-corruption component of digital competitiveness

Subject of research. The relevance of the researched issue is due to modern digital transformations and the urgent need to reduce the impact of corruption on the economy. The issue of combating the phenomenon of corruption demonstrates positive results with the implementation of modern digital systems around the world. The features of digital competitiveness activate and contribute to the development of the anti-corruption imperative.

The purpose of the study is to summarize the main approaches to the perception of the concept of competitiveness, to identify and highlight the main characteristics of digital competitiveness and their anti-corruption affiliation.

Results of the work. The article presents the justification of different approaches to determining global competitiveness, a comparative analysis in the traditional and digital economy, and examines retrospective changes in digital competitiveness indicators and the perception of corruption in European countries and Ukraine. The analysis showed how the phenomenon of global corruption maintains basic status stability and in the modern movement appears in more and more alternative forms.

Conclusion. A study of the development of corruption categories and digital competitiveness showed that European countries and Ukraine occupy leading positions in terms of forming the level in the global digital space, which is a promising prerequisite for the implementation of global anti-corruption policy.

Keywords: competitiveness, corruption, anti-corruption policy, digitalization, competitiveness policy, European development.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Актуальність тематики обумовлена трансформацією світової економіки, пов'язаною, зокрема, з активним розвитком ринку цифрових активів. Корупція є серйозною перешкодою для сталого економічного розвитку, підриваючи довіру між учасниками ринку, вона знижує конкурентоспроможність компаній та ускладнює доступ до глобальних ринків. Мета дослідження – узагальнити основні підходи до сприйняття поняття конкурентоспроможності, визначити та виділити основні характеристики цифрової конкурентоспроможності та їхньої антикорупційної приналежності. У ході роботи використано методи систематизації та класифікації інформації, багатовимірною статистичного аналізу.

Цифровізація економіки несе серйозні виклики існуючим бізнес-моделям – так у економічній системі класичні фінансові інститути проходять сьогодні процеси трансформації у цифровій організації, надаючи послуги, що базуються на інноваційних технологіях та цифрових сервісах. Розгляд вітчизняних та зарубіжних методик ідентифікації конкурентоспроможності компаній у цифровій економіці через призму кількісних та якісних характеристик розвитку їхніх бізнес-моделей надзвичайно актуальна складова поточних досліджень. Методологія наукового аналізу включає використання таких загальнонаукових методів, як аналіз, синтез, порівняння, наукова абстракція, так і спеціальні економічні методи (аналітична обробка даних, рейтингу позицій, побудова карт інтересів). Менеджмент конкурентоспроможності базується на розумінні категорій, оцінці можливостей та комплексному сприйнятті факторів формування аналізованого феномену. У статті дано критичний бібліографічний огляд щодо розкриття змісту самого поняття «конкурентоспроможність»; визначено основні відмінності у розумінні конкурентних джерел у традиційній та цифровій економіці; вивчено методики кількісної та якісної оцінки конкурентоспроможності, що принципові під призмою антикорупційного контексту, узагальнена кількісна та уточнена якісна конструкція сприйняття категорії в умовах глобального процесу цифровізації. В процесі дослідження опрацьовані механізми протидії корупції в контексті місця підпорядкування та позиціонування в цифровій конкурентоспроможності.

Отримані результати наукового дослідження мають практичну цінність для вдосконалення процесів розробки стратегій розвитку з урахуванням новітніх трендів цифрової економіки та віртуалізації процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Оцінка конкурентоспроможності глобальних активів є складним процесом, що вимагає вміння працювати з масивом даних, забезпечуючи доступність інформації не тільки про кількісні, але і якісні характеристики оцінюваних активів.

В другій половині минулого століття особливу увагу фахівці почали приділяти впливу процесів глобалізації та інтернаціоналізації на конкуренцію організації [1]. Конкуренція, як явище суперництва є природним явищем в умовах ринкових відносин. Конкурентоспроможність, як факт наявності можливостей суперництва на ринку, продовжує логічність сприйняття процесу.

Прагнення досягти успіху в конкуренції твердої продукції орієнтоване часто на перегляд цін і базується на зниженні собівартості товарів в основному за рахунок зростання продуктивності праці, що стимулюється справедливою оплатою. Не допускається штучне зниження ціни з метою витіснення конкурента та монопольного становища на ринку, а саме проведення демпінгової політики. Отже, конкуренція змушує покращувати якість продукції, розширювати асортименти, знижувати витрати виробництва. Вона фактично виступає головним фактором сприйнятливості підприємств до технічних новинок, оскільки сприяє перетворенню ринкових відносин у систему економічного примусу до високоефективної праці. Конкурентоспроможність активів у їх різноманітності, це інноваційний формат сприйняття категорії та комплексність формування поняття у вигляді динамічно-логічного його становлення.

Внаслідок розвитку інноваційної діяльності з'явилися дві найважливіші умови для зміцнення конкурентних переваг продукції. По-перше, ефективне управління інноваційними процесами має стимулювати реалізацію продукції на закордонних ринках, удосконалювати прийоми конкуренції. По-друге, компанії-виробники товарів з метою створення довгострокових переваг повинні сприймати вже існуюче сприятливе становище на ринку перспективно незадовільним, навіть коли воно приносить позитивні результати. Такий підхід відповідає базовим принципам но-

вого виду глобального управління – управління діловою репутацією, статусом, іміджем.

Існують різні підходи до пояснення конкурентоспроможності. Наприклад, Р. Нельсон [2] виділяє три основні підходи: мікроекономічний, що зосереджується на компанії, макроекономічний, що фокусується на витратах капіталу, сукупних нормах заощаджень та інвестування, зростання продуктивності, та орієнтується на підхід, що вивчає промислову політику держави, що втручається в економіку через субсидування НДДКР та захист внутрішнього ринку. С.Д. Коуен розділяє сім різних шкіл в сприйнятті конкурентоспроможності США після того, як вони оцінюють проблему міжнародної конкурентоспроможності [1]. Загально-теоретичні та практичні аспекти оцінки конкурентоспроможності розкриваються в роботах таких іноземних авторів, як М. Портер [3], Ф. Котлер [4], А. Смит [5], Б. Капрару, І. Ігнатов, Н.Л. Пінтіліє [6], А. Герзалла, Л. Дж. Гутьєррес–Гутьєррес і Дж. Ф. Муньос Росас [7], М. Ельтахір і А. Абдельгадір [8], Ч. В. Ван і Ч. Ч. Лі [9], М. Драги [10], Вебер Е.Г., Фехнера Г. [11], Шумпетер Й. [12] тощо ; та вітчизняних авторів: Бондаренко І.С [13], Ісиченко І.В[14], Бужин О.А[15], Гранатуров В.М[16], Дубницький В.И. [17], Мазаракі А.А. [18] та інших.

Проблеми корупції у сфері міжнародної діяльності України та сучасний стан антикорупційної боротьби знайшли яскраве відображення у роботах багатьох науковців (Л. Парфентій, С. Родченко, К. Говоруха, В. Трепак, І. Войтович, Г. Самійленко, Н. Іванова, І. Шапошнікова, Л. Васильченко, І. Соломаха, С. Повна, Я. Телешун, Р. Гоінару, Д. Буда, С. Борлеа, В. Веідеан, М. Акім, Р. Ханлон, А. Хасан тощо).

Метою статті є дослідження визначення конструктивно-наукового поєднання феноменів конкурентоспроможності та корупції шляхом проведення критичного огляду вітчизняних та зарубіжних досліджень в умовах світових економічних сучасних трансформацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Огляд досліджень, присвячених конкурентоспроможності та феномену корупції, дозволяє дійти об'єктивного обґрунтування у тому, що у роботах приділяється увага загальному розумінню категорій у межах їх рівнів та галузей, але відсутнє розуміння специфіки формування та компонентів і, відповідно специфічності поєднань. Аналізуючи дослідження, виникла можливість

відсутності врахування та аналітичного впливу традиційних чинників конкурентоспроможності підприємства у умовах міжнародної конкуренції, що враховують не лише національні відмінності умов виробництва та виходу на зовнішні ринки, а і безпосередньо галузеві та інноваційні специфічні фактори впливу і умовах сучасних цифрових трансформацій. (Таблиця 1).

Таким чином, аналізуючи підходи в таблиці 1 доцільно згуртувати погляди та трактування за функціонально-предметним поглядом на категорію «Конкурентоспроможності». Така диференціація сприйняття категорії дозволить згрупувати дані та сформувані єдиний погляд та, дозволить конкретніше сформувані погляд на питання конкурентоспроможності в умовах цифровізації. Комплексний понятійний апарат є результатом загального сприйняття по-перше, основних складових конкурентоспроможності підприємств-учасників зовнішньоекономічної діяльності при діяльності на глобальних ринках. Узагальнена методика є концептуальною і дає можливість її широкого коригування (адаптацію) залежно від конкретної ситуації, що склалася стосовно окремої галузі та активу міжнародного ринку. В розумінні трансформації секторів економіки та інноваційного цифрового сталого розвитку, категорія «конкурентоспроможність» надіється інтерактивними рисами. (табл. 2.)

В форматі цифровізаційного середовища корупція та конкурентоспроможність стають більш «близькими» категоріями, що враховують аспекти визначення, адаптації, індивідуалізації та пролонгованого прогнозування.

Комплекс глобальної конкурентоспроможності, стан її цифрової реалізації та участь корупційної складової можуть перетинатись в інноваційному погляді і ,дійсно, визначати принципові аспекти традиційного та цифрового форматів, особливо на етапі формування загально узгодженого підходу. Так, для цифрової конкуренції, на думку аналітиків McKinsey & Company, характерні такі особливості:

– у конкурентній боротьбі виграють компанії, які прагнуть забезпечити найбільший вигравш не собі, а своїм споживачам. Цифрові пропозиції можуть відтворюватися миттєво та майже вільно, що збільшує цінність для гіпермасштабованих гравців, зводячи граничні витрати до нуля і зменшуючи ціни. Цифрові технології надають клієнтам можливість купувати тільки те, що їм потрібно, а

Таблиця 1. Ідентифікація дефініції «конкурентоспроможність» в комплексі сучасних глобальних досліджень

Автори	Визначення поняття та характеристика методичних акцентів
Закордонні автори	
Б. Капрару, І. Ігнатов, Н.Л. Пінтіліе	«Конкурентоспроможність» – це здатність бізнесу, галузі або країни в цілому виробляти продукти або створювати сервіси, що відповідають вимогам міжнародного ринку за умови вільних і справедливих ринкових умов. Характеристика методичних акцентів в менеджменті бізнесу чи держави на аналіз вимог міжнародного ринку.
А. Герзалла, Л. Дж. Гутеррес-Гутеррес, Дж. Ф. Муньос Росас	«Міжнародна конкурентоспроможність» – це наявність у бізнесу, галузі чи національної економіки розуміння стану ринків присутності, справжніх та майбутніх трендів попиту, уміння аналізувати сигнали зовнішнього середовища для формування стратегій випереджувального розвитку продуктового та сервісного портфеля по відношенню до конкуруючих ринкових агентів.
М. Ельтахір, А. Абдельгадір	«Конкурентоспроможність» – це можливість бізнесу випереджати конкурентів шляхом більш глибокого аналізу ринку та сигналів зовнішнього середовища, а також ухилятися від прямого суперництва шляхом розвитку альтернативних гілок ринку та диверсифікації функціоналу продукції та сервісів.
Ч. В. Ван, Ч. Ч. Лі	«Конкурентоспроможність» – це здатність менеджменту бізнесу передбачати нові течії та тренди на ринках присутності та, використовуючи накопичені знання, професійний досвід та технології, підтримувати лояльність клієнтів на довгостроковому горизонті співпраці.
М. Драги	Конкурентоспроможна економіка – це економіка, стійкий рівень продуктивності якої здатний стимулювати зростання і, як наслідок, дохід і добробут. Економічна конкурентоспроможність є одним із ключових політичних пріоритетів Європейського Союзу (ЄС). Поняття «національна конкурентоспроможність» – це здатність національної економіки до розвитку, відповідно до рівня продуктивності країни. Бути конкурентоспроможним означає, що особа, група, бізнес або країна можуть постійно досягати кращих результатів, ніж конкуренти, на певному ринку чи галузі. Він вимірює, наскільки добре компанія може виготовляти товари чи надавати послуги швидше, креативніше та дешевше, ніж її конкуренти, надаючи їй перевагу.
Вебер Е.Г., Фехнера Г.	Конкурентоспроможність – це комплекс якісних і вартісних характеристик товару, що сприяють задоволенню певних потреб споживачів та аргументують їх вибір, сукупність властивостей, від яких залежить привабливість того чи іншого товару, які сприяють задоволенню потреб
Шумпетер Й.	Конкуренція – це суперництво старого з новим, тобто з новими технологіями, новими формами організації, новими товарами та інноваціями.
Вітчизняні автори	
Бондаренко І.С	«Конкурентоспроможність» на рівні національних економік розгляну та як здатність країни утримувати певну позицію у світовій економіці, що базується на сукупності цілеспрямованих дій стратегічного характеру бізнесу й уряду, які націлені на підвищення продуктивності виробництва і розвиток ринкової інфраструктури, накопичення інноваційного потенціалу, забезпечення макроекономічної стабільності, підвищення рівня життя громадян.
Ісиченко І.В	«Конкурентоспроможність», як характеристик регіону – це важлива інтегральна соціально-економічна категорія: властивість регіону як складно організованої геосистеми функціонувати та ефективно розвиватися, забезпечуючи процеси життєдіяльності та відтворення населення і створюючи умови для досягнення стратегічних цілей розвитку регіону.
Бужин О.А	«Конкурентоспроможність», як категорія похідна від конкуренції – це мірило спроможності об'єктів або суб'єктів до самовираження і самоствердження в умовах конкурентної боротьби.
Гранатуров В.М	«Конкурентоспроможність» в напрямі небанківських фінансових установ запропоновано розуміти ринкову позицію установи, яка характеризується ефективністю діяльності та здатністю надавати якісні фінансові послуги відповідно до потреб клієнтів.
Дубницький В.І.	«Конкурентоспроможність», як характерна риса підприємства на локальному сегменті товарного ринку – відносна характеристика, що виражає відмінності рівня розвитку аналізованого підприємства від інших конкурентних підприємств за основними показниками локального сегменту ринку, що впливають на ефективність їхньої діяльності.
Мазаракі А.А.	Конкурентоспроможність як категорія відображає економічні відносини з приводу створення та реалізації комплексу конкурентних переваг, що притаманні суб'єкту ринку.

Джерело: складено авторами за джерелами [3–18]

Таблиця 2. Дисонанс конкурентоспроможності у традиційній та цифровій економіці

Основа конкурентоспроможності	Традиційна економіка (управління)	Цифрова економіка (інноваційне управління)
Базова концепція	Фізична наявність з активним нарощуванням присутності на ринку, в регіонах та інших державах	Активізація цифрових екосистем із залученням до спектру управління діджитал-інновацій, фінтех-компаній та нефінансових бізнесів для створення комплексних цифрових продуктів та сервісів
Споживча сфера	Поступове збільшення числа споживачів товарів (послуг); структуризація споживачів за напрямком задоволення вимог (груп товарів (послуг))	Інтенсивне поліпшення якості бази споживачів шляхом прогнозованого врахування ризиків, предиктивного планування та прогнозування результатів
Продуктова (товарна) база	Масштабування самостійних продуктів і сервісів та їх агресивний маркетинговий рух у клієнтське середовище	Персоналізація функціоналу продуктів і сервісів, а також конструювання індивідуальних підходів, сервісів на базі цифрових платформ
Система ціноутворення товарів (послуг)	Стратегія найшвидшої окупності: нові товари для ТОП-клієнтів / стратегія латентного демпінгу – для масового користування товарів (послуг) та сервісів середнього та низького рівнів доходів	Стратегія гнучкого ринку – у відношенні товарів і сервісів, що надаються одноосібно компанії; Стратегія трансфертного ціноутворення – у відношенні перехресних партнерських товарів та сервісів

Джерело: складено авторами

вибір робити самостійно, фактично без посередників по дистрибуції. За таких умов керівникам фірм необхідно навчитися конкурувати, створюючи відчутну цінність для клієнтів; тільки так вони будуть одержувати прибуток для себе;

– цифрова конкуренція розвивається згідно з правилом «переможець отримує все». Невелика кількість переможців збирають величезні обсяги даних про клієнтів, виходячи з масштабів і мережних переваг. Інформація допомагає виявляти майбутні загрози і кращих партнерів у захисті ланцюжків створення вартості під тиском цифрових технологій. У цьому середовищі компанія, стратегічною метою якої є збереження ринкової частки, може бути приречена – якщо тільки вона не є лідером ринку. Її керівники помилково припускають, що частка ринку залишиться стабільною, що прибуткові ніші будуть, як і раніше, захищені і що можна зберегти лідерство, переростаючи традиційних конкурентів, а не зосереджуючись на цифрових моделях, які завойовують ринок;

– цифрова конкуренція винагороджує новаторів та їх найшвидших послідовників, залишаючи обережніших далеко позаду [19,20].

Можна зазначити, що цифрова конкурентоспроможність визначається як здатність економіки заправляти та досліджувати цифрові технології, що призведе до трансформації в державних практиках, бізнес-моделях та суспільстві загалом.

Загальний розвиток цифровізації мав вагомий вплив на більшість сфер управління та діяльності. Фінансово-економічний напрям просунувся формуванням перспективних напрямів цифрових фінансових активів та фінтех-технологій [20]. Разом з тим новації створили ускладнили процес їх ідентифікації, регулюванні та застосуванні, що варто декламувати, як відповідний системний корупційний імператив.

При цьому світовий ринок цифрових активів продовжує активно розвиватись та адаптуватись – спостерігаються високі темпи зростання ринку криптоактивів та інвестицій. Динамічні зміни за показниками конкурентоспроможності країни Європи представлено в таблиці 5.

Статистика демонструє, що країни Європи займають лідируючі місця щодо формування позицій в світовій цифровій конкурентоспроможності.

Розглядаючи питання з іншої позиції, а саме пов'язаності із корупційною складовою, останні роки цікаво відобразились на позиціях країн щодо Індексу сприйняття корупції (Corruption Perceptions Index – CPI). Особливий інтерес викликають країни-сусіди та кандидати на вступ в ЄС (табл. 4).

Питання глобальної корупції утримує статусну базову стабільність, при тому що, в сучасному русі, постає все в більш альтернативних формах. В контексті поєднань «корупція-цифровізація»,

Таблиця 3. Передові країни Європи та Україна за рейтингом світової цифрової конкурентоспроможності IMD 2017–2024 р.р.

№	Країна	Роки								Зміни рейтингу 2017–2024 р.р.	Оцінка, 2024р. (зі 100-ю шкалою)
		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024		
1	Швейцарія	08	05	05	06	06	05	05	02	+ 6	93,15
2	Данія	05	04	04	03	04	01	04	03	+ 2	91,99
3	Швеція	02	03	03	04	03	03	07	05	- 3	90,42
4	Нідерланди	06	09	06	07	07	06	02	08	- 2	87,03
5	Норвегія	10	06	09	09	09	12	14	10	0	84,58
6	Ірландія	21	20	19	20	19	24	21	17	+ 2	80,34
7	Великобританія	11	10	15	13	14	16	20	18	- 7	78,21
8	Франція	25	26	24	24	24	22	27	20	+ 4	76,58
9	Бельгія	22	23	25	25	26	23	15	21	+ 4	75,61
10	Німеччина	17	18	17	18	18	19	23	23	- 6	75,32
11	Україна	60	58	60	58	54	-	-	-	+ 6*	-

* – 2022–2024 роки Україна не досліджувалась

Джерело: складено авторами [22]

Таблиця 4. Динаміка країн за показником CPI в 2023–2024 р.р.

№	Країна	Роки (місце/бали)		Зміни рейтингу місця 2023–2024 р.р.
		2023	2024	
1	Польща	59/54	53/53	- 6
2	Словаччина	71/44	59/39	-12
3	Румунія	67/46	65/46	- 2
4	Молдова	76/42	76/43	0
5	Угорщина	88/40	82/41	- 6
6	Грузія	53/53	53/53	0
7	Чорногорія	53/53	53/53	0
8	Туреччина	107/34	107/34	0
9	Сербія	105/36	105/35	0
10	Албанія	67/37	74/42	+7
11	Швейцарія	82	81	-1
12	Данія	90	90	0
13	Великобританія	71	71	0
14	Бельгія	73	69	-4
15	Україна	106/36	105/35	- 1

Джерело: складено авторами [23]

диджиталізація структурності глобального бізнесового середовища забезпечує не лише зручність, а й відчутні глобальні переваги. Так, згідно з дослідженням Civitta, з 2020 по 2025 рік економічний та антикорупційний ефект від цифровізації послуг в Україні, найбільш схильних до корупційних ризиків, вже досяг 26 мільярдів гривень. Завдяки цифровізації економіка загалом та ключові компоненти стають більш зрозумілими, відкритими та простішими, що щорічно економить громадянам та державі близько 4,2 мільярда гривень. А за прогнозами аналітиків, до 2035 року цифровізація напрямів, найбільш схиль-

них до корупції, може забезпечити 1% зростання ВВП України [24].

Аналіз питання «цифрової трансформації України» за останні роки відзначилися низкою успіхів: Україна – перша країна у світі, яка зареєструвала цифрове посвідчення особи як юридичний документ; одна з перших, яка впровадила цифровий сертифікат COVID–19; і зовсім нещодавно стала єдиною державою, що не є членом ЄС, яка брала участь у випробуванні всіх шести ініціатив ЄС щодо цифрового гаманця для ідентифікації особи. Найбільш відомим став «додаток Дія», а найуспішнішою – «платформа Prozorro», яка робить публіч-

ні тендери в країні доступними для громадськості. Універсальний цифровий портал, випуск якого з 2020 року дозволив українцям взаємодіяти з урядом з усіх питань, від заяв на пенсію до заяв на допомогу по безробіттю, що максимально зросло та вдосконалило можливості дистанційності та обмежування людського фактору, що є одним з головних антикорупційних елементів. Наступний перспективний напрям продовження та впровадження прикладної реалізації полягає в бізнесовому середовищі та можливості створення більш сприятливих умов в цифровому суспільстві [25].

Отже, враховуючи європейське співробітництво та перспективність розвитку антикорупційних засад в широкому колі питань цифровізації глобальних ринків, конкурентоспроможність насичується додатковими рисами та ознаками. В фіналі доречно зазначити, що національний напрям рухається в умовах європейських перспектив. Так, Драгі М., з позиції Європейського центрального банку, наголошує на надзвичайній актуальності конкурентоспроможності, а саме націленості на обов'язкові інвестиції в інновації, дослідження та розробки. За проектом Драгі про майбутнє європейської конкурентоспроможності, нова конкурентна політика спонукає компанії пропонувати споживачам товари та послуги на найвигідніших умовах [25]. Це заохотить ефективність та інновації, послідовно знизить ціни. Щоб бути ефективною, конкуренція вимагатиме від компаній діяти незалежно одна від одної та піддаватися тиску з боку конкурентів. В напрямі діджитал підхід базується на трьох основних засадах та передбачає підконтрольованість процесів: технології задля людей, справедлива і конкурентоспроможна цифрова економіка, а також відкрите, демократичне та стійке суспільство. Питання антикорупційної складової підкреслює кожну із складових та акцентує увагу на наявності перешкоди але і обґрунтовує можливості за для більш прозорого та спрощеного функціонування.

Висновки

Провівши дослідження, важливо відмітити, що крім стандартних чинників конкурентоспроможності підприємства у умовах міжнародної конкуренції набирають чинності не лише національні відмінності умов виробництва та виходу зовнішні ринки, а і безпосередньо галузеві та інноваційні специфічні фактори впливу, а саме процесу цифровізації.

Визначення поняття «конкурентоспроможність» дозволило деталізувати та відокремити підходи до трактування глобальної конкурентоспроможності в цифровій економіці. Визначення особливих складових з позиції цифрового оздоблення дозволило побачити корупційну можливість та зауважити необхідність її врахування в системі перспективного стратегічного розвитку ЄС та її складових. Демонстрація розвитку цифрової конкурентоспроможності показала, що країни Європи займають передові позиції щодо формування рівня в світовому цифровому просторі. В той же час корупційні показники демонструють доволі стійкі тенденції, підтримуючи цифрові стратегічні трансформації.

Прикладна реалізація національного виготовлення, демонструє надзвичайно показні програмні продукти, що розвивають в практично-ефективному форматі антикорупційний елемент бізнесового середовища. Першою стало поширення дорожньої карти використання цифровізації для боротьби з корупцією в прояві вітчизняних яскравих програмних платформ «Дія», «Prozorro». Але часто важливо, що найскладнішою частиною цифровізації є урядова частина, частина бізнесового середовища, що регульована державами. В напрямі бізнесового середовища Україна має багато чого експортувати, окрім самих технологій. Закордонні практики впровадження антикорупційних модулів, систем, що відтворюють максимальні ринкові умови для ефектної діяльності із врахуванням антикорупційних механізмів залишаються перспективою розвитку, впровадження та дослідження цифровому прямі.

Список використаних джерел:

1. Modelling the Composite Competitiveness Index of the Knowledge-based Society DOI:10.12700/APR.12.1.2015.1.14 https://www.researchgate.net/publication/282237966_Modelling_the_composite_competitiveness_index_of_the_knowledge-based_society
2. Recent Writings on Competitiveness: Boxing the Compass <https://doi.org/10.2307/41166697> <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2307/41166697>
3. Портер М. Конкуренція / М. Портер. – М. : Вільямс, 2001. – 495 с.
4. Philip Kotler & Hermawan Kartajaya & Den Huan Hooi, 2017. «Marketing for Competitiveness: Asia to The World:In the Age of Digital Consumers.» World Scientific Books, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.,

number 10313, August. <https://ideas.repec.org/b/wsi/wsbook/10313.html>

5. Timo Jutten. Competition and Justice in Adam Smith the Southern Journal of Philosophy, Volume 61, Issue 1, March 2023 <https://doi.org/10.1111/sjp.12490>

6. Competition and diversification in the European Banking Sector B. Capraru, I. Ilnatov, and N.L. Pintilie <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2018.09.014>

7. Herzallah A., Gutierrez-Gutierrez L.J., and Munoz Rosas J.F. Quality ambidexterity, competitive strategies, and financial performance: al firms // International Journal of Operations and Production Management. 2017. Vol. 37(10). Pp. 1496–1519. (на англ.). DOI: <https://doi.org/10.1108/IJOPM-01-2016-0053>

8. Eltahir M., and Abdelgadir A. Strategies of Banking Marketing and role in fulfilling competitive characteristics for banks // European Journal of Academic Essays. 2015. Vol. 2(1). Pp. 29–39.

9. Wang C.W., Lee C.C., Yin C., and Choo M.R. Bank competition and firms' dependence: evidence from firms' role // Applied Economics. 2021. Vol. 53(10). Pp. 1143–1162. (на англ.). DOI: <https://doi.org/10.1080/00036846.2020.1827134>

10. The Draghi Report: A Strategy to Reform the European Economic Model <https://www.csis.org/analysis/draghi-report-strategy-reform-european-economic-model>

11. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання. Підручник. Тернопіль: Економічна думка, 2001. 365 с.

12. Ма Х. (2004). До глобальної конкурентної переваги. Журнал «Рішення менеджменту», 42 (7), 907–924.

13. Бондаренко І.С. Конкурентоспроможність економіки України в умовах розвитку національної інноваційної системи : автореф. дис. канд. екон. наук : 08.00.03. Донецьк, 2009. 20 с.

14. Ісиченко І.В. Конкурентоспроможність регіонів України : автореф. дис. ... канд. геогр. наук : 11.00.02. Київ, 2011. 21 с.

15. Бужин О.А. Конкурентоспроможність продукції тваринництва сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Луганськ, 2009. 20 с.

16. Гранатуров В.М., Кораблинова І.А. Управление конкурентоспособностью предприятий: учебное пособие. Одесса, 2016. 152 с

17. Дубницький В.И. Конкуренция, конкурентоспособность, рыночная конъюнктура : учебное пособие / под науч. и общ. ред. д.э.н., проф. В.И. Дубницкого. Днепр, 2016. 400 с.

18. Торговельне підприємство: стратегія, політика, конкурентоспроможність : [монографія] / А.А. Ма-

заракі, Д.М. Пшеслінський, І.В. Смолін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2010. –С. 125.

19. IMD–International Institute for Management Development <https://www.imd.org/research-knowledge/competitiveness/articles/the-imd-world-digital-competitiveness-ranking/>

20. Stankovic, J. J., Marjanovic, I., Drezgic, S., & Popovic, Z. (2021). The Digital Competitiveness of European Countries: A Multiple-Criteria Approach. Journal of Competitiveness, 13(2), 117–134. <https://doi.org/10.7441/joc.2021.02.07>

21. Lark Technologies Pte. Ltd. https://www.larksuite.com/en_us/topics/digital-transformation-glossary/digital-competitiveness

22. IMD World Digital Competitiveness Ranking <https://cedakenticomedia.blob.core.windows.net/cedamediatest/kentico/media/attachments/2024/2024-digital-competitiveness-full-report-final.pdf>

23. Антикорупція на паузі Україна в Індексі сприйняття корупції (CPI) – 2024 <https://cpi.ti-ukraine.org/>

24. The Anti-Corruption Effect of Digitalisation <https://eef.org.ua/en/antykorrupsijnyj-efekt-tsyfrovizatsiyi-2/>

25. With its Claim for Global Digitalization Leadership, Ukraine has More to Offer the World than Source Code and Developer Talent <https://ukraineworld.org/en/articles/opinions/digitalization-leadership-ukraine>

References:

1. Modelling the Composite Competitiveness Index of the Knowledge-based Society DOI:10.12700/APH.12.1.2015.1.14 https://www.researchgate.net/publication/282237966_Modelling_the_composite_competitiveness_index_of_the_knowledge-based_society

2. Recent Writings on Competitiveness: Boxing the Compass <https://doi.org/10.2307/41166697> <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2307/41166697>

3. Porter M. Konkurentsyya / M. Porter. – М. : Vyl'yams, 2001. – 495 s.

4. Philip Kotler & Hermawan Kartajaya & Den Huan Hooi, 2017. «Marketing for Competitiveness: Asia to The World: In the Age of Digital Consumers.» World Scientific Books, World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd., number 10313, August. <https://ideas.repec.org/b/wsi/wsbook/10313.html>

5. Timo Jutten. Competition and Justice in Adam Smith the Southern Journal of Philosophy, Volume 61, Issue 1, March 2023 <https://doi.org/10.1111/sjp.12490>

6. Competition and diversification in the European Banking Sector B. Capraru, I. Ilnatov, and N.L. Pintilie <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2018.09.014>

7. Herzallah A., Gutierrez–Gutierrez L.J., and Munoz Rosas J.F. Quality ambidexterity, competitive strategies, and financial performance: all firms // International Journal of Operations and Production Management. 2017. Vol. 37(10). Pp. 1496–1519. (na anhl.). DOI: <https://doi.org/10.1108/IJOPM-01-2016-0053>

8. Eltahir M., and Abdelgadir A. Strategies of Banking Marketing and role in fulfilling competitive characteristics for banks // European Journal of Academic Essays. 2015. Vol. 2(1). Pp. 29–39.

9. Wang C.W., Lee C.C., Yin C., and Choo M.R. Bank competition and firms' dependence: evidence from firms' role // Applied Economics. 2021. Vol. 53(10). Pp. 1143–1162. (na anhl.). DOI: <https://doi.org/10.1080/00036846.2020.1827134>

10. The Draghi Report: A Strategy to Reform the European Economic Model <https://www.csis.org/analysis/draghi-report-strategy-reform-european-economic-model>

11. Popovych P. Ya. Ekonomichnyy analiz diyal'nosti sub'yektiv hospodaryuvannya. Pidruchnyk. Ternopil': Ekonomichna dumka, 2001. 365 s.

12. Ma Kh. (2004). Do hlobal'noyi konkurentnoyi perevahy. Zhurnal «Rishennya menedzhmentu», 42 (7), 907–924.

13. Bondarenko I.S. Konkurentospromozhnist' ekonomiky Ukrainy v umovakh rozvytku natsional'noyi innovatsiyanoi systemy : avtoref. dys. kand. ekon. nauk : 08.00.03. Donets'k, 2009. 20 s.

14. Isychenko I.V. Konkurentospromozhnist' rehioniv Ukrainy : avtoref. dys. ... kand. heohr. nauk : 11.00.02. Kyiv, 2011. 21 s.

15. Buzhyn O.A. Konkurentospromozhnist' produktsiyi tvarynnystva sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : 08.00.04. Luhans'k, 2009. 20 s.

16. Hranaturov V.M., Korablynova Y.A. Upravlenye konkurentosposobnost'yu predpryyatyy: uchebnoe posobyе. Odessa, 2016. 152 s

17. Dubnytsky V.Y. Konkurentsyya, konkurentosposobnost', rynochnaya kon'yunktura : uchebnoe posobyе / pod nauch. y obshch. red. d.э.n., prof. V.Y. Dubnyts'koho. Dnepr, 2016. 400 s.

18. Torhovel'ne pidpryyemstvo: stratehiya, polityka, konkurentospromozhnist' : [monohrafiya] / A.A. Mazaraki, D.M. Psheslins'ky, I.V. Smolin. – K. : Kyiv. nats. torh.–ekon. un.–t, 2010. –S. 125.

19. IMD–International Institute for Management Development <https://www.imd.org/research-knowledge/competitiveness/articles/the-imd-world-digital-competitiveness-ranking/>

20. Stankovic, J. J., Marjanovic, I., Drezgic, S., & Popovic, Z. (2021). The Digital Competitiveness of Euro-

pean Countries: A Multiple–Criteria Approach. Journal of Competitiveness, 13(2), 117–134. <https://doi.org/10.7441/joc.2021.02.07>

21. Lark Technologies Pte. Ltd. https://www.lark-suite.com/en_us/topics/digital-transformation-glossary/digital-competitiveness

22. IMD World Digital Competitiveness Ranking <https://cedakenticomedia.blob.core.windows.net/cedamediatest/kentico/media/attachments/2024/2024-digital-competitiveness-full-report-final.pdf>

23. Antykoruptsiya na pauzi Ukrainy v Indeksi spryy-nattya koruptsiyi (CPI) – 2024 <https://cpi.ti-ukraine.org/>

24. The Anti–Corruption Effect of Digitalisation <https://eef.org.ua/en/antykoruptsijnnyj-efekt-tsy-frovizatsiyi-2/>

25. With its Claim for Global Digitalization Leadership, Ukraine has More to Offer the World than Source Code and Developer Talent <https://ukraineworld.org/en/articles/opinions/digitalization-leadership-ukraine>

Дані про авторів

Мельник Тетяна Миколаївна,

д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародного менеджменту, Державний торговельно–економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3839-6018>
e-mail: t.melnyk@knute.edu.ua

Демків Юлія Михайлівна,

к. е. н., доцент кафедри міжнародного менеджменту, Державний торговельно–економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0486-9462>

Туніцька Юлія Миколаївна,

к. е. н., доцент кафедри міжнародного менеджменту, Державний торговельно–економічний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8501-1299>

Data about the authors

Tetyana Melnyk,

Doctor of Sciences (Economics), Professor, Head at the Department of International Management State University of Trade and Economics

e-mail: t.melnyk@knute.edu.ua

Yuliya Demkiv,

PhD (Economics), associate professor, at the Department of International Management State University of Trade and Economics

Yuliia Tunitska,

PhD (Economics), associate professor, at the Department of International Management State University of Trade and Economics